ומשתין מים ערום לפני מטתו והמשמש מטתו בפני כל חי אמר ליה רב יהודה לשמואל ואפי' לפני עכברים א"ל *שננא לא *אלא כגון של בית פלוני שמשמשין מטותיהן בפני עבדיהם ושפחותיהם ואינהו מאי דרוש °שבו לכם פה עם החמור *עם הדומה לחמור רבה בר רב הונא מקרקש זגי דכילתא אביי באלי דידבי *רבא באלי פרוחי אמר ר"ש בן יוחי ה' דברים הן שהעושה אותן מתחייב בנפשו ודמו בראשו *האוכל שום קלוף ובצל קלוף וביצה קלופה והשותה משקין מזוגין שעבר עליהן הלילה והלן בבית הקברות והנוטל צפרניו וזורקן לרה"ר והמקיז דם ומשמש מטתו: האוכל שום קלוף כו': ואע"ג דמנחי בסילתא ומציירי וחתימי רוח רעה שורה עליהן ולא אמרן אלא דלא שייר בהן עיקרן או קליפתן אבל שייר בהן עיקרן או קליפתן לית לן בה: והשותה משקין מזוגין שעבר עליהן הלילה: אמר רב יהודה אמר שמואל והוא שלנו בכלי מתכות אמר רב פפא וכלי נתר ככלי מתכות דמו וכן אמר רבי יוחנן והוא שלנו בכלי מתכות וכלי נתר ככלי מתכות דמו: והלן בבית הקברות: *כדי שתשרה עליו רוח טומאה זימנין דמסכנן ליה: והנוטל צפרניו וזורקן לרשות הרבים: מפני שאשה מעוברת עוברת עליהן ומפלת ולא אמרן אלא דשקיל בגנוסטרי ולא אמרן אלא דשקיל דידיה ודכרעיה ולא אמרן אלא דלא גז מידי בתרייהו אבל גז מידי בתרייהו לית לן בה ולא היא לכולה מילתא חיישינן ת"ר *ג' דברים נאמרו בצפרנים א) שורפן חסיד קוברן צדיק זורקן רשע: והמקיז דם ומשמש מטתו: *דאמר מר מקיז דם ומשמש מטתו הויין לו בנים ויתקין הקיזו שניהם ושמשו הויין לו בנים בעלי ראתן אמר רב ולא אמרן אלא דלא טעים מידי אבל טעים מידי לית לן בה אמר רב חסדא אסור לו לאדם שישמש מטתו ביום שנאמר °ואהבת לרעך כמוך מאי משמע אמר אביי *שמא יראה בה דבר מגונה ותתגנה עליו אמר רב הונא *ישראל קדושים הם ואין משמשין מטותיהן ביום אמר רבא ואם היה בית אפל מותר ות"ח מאפיל בכסותו ומשמש תנן או תשמש לאור הנר אימא תבדוק לאור הנר ת"ש אע"פ שאמרו המשמש מטתו *לאור הנר הרי זה מגונה אימא הבודק מטתו לאור הנר הרי זה מגונה תא שמע ושל בית מונבז המלך היו עושין ג' דברים ומזכירין אותן לשבח היו משמשין מטותיהם ביום ובודקין מטותיהם במילא פרהבא ונוהגין טומאה וטהרה בשלגים קתני מיהא משמשין מטותיהן ביום אימא בודקין מטותיהם ביום הכי נמי מסתברא דאי ס"ד משמשין מזכירין אותן לשבח אין ה"נ דאגב דאיכא אונס שינה מגניא באפיה ובודקין מטותיהן במילא פרהבא מסייע ליה לשמואל דאמר שמואל *אין בודקין את המטה אלא בפקולין או בצמר נקי ורך אמר רב היינו דכי הואי התם בערבי שבתות הוו אמרי מאן בעי פקולי *בנהמא ולא ידענא מאי קאמרי אמר רבא הני שחקי דכיתנא מעלי לבדיקה איני והא תנא דבי מנשה *אין בודקין את המטה לא בעד אדום ולא בעד שחור ולא בפשתן אלא בפקולין או בצמר נקי ורך לא קשיא הא בכיתנא הא במאני דכיתנא ואיבעית אימא הא והא במאני דכיתנא הא בחדתי הא בשחקי נוהגין טומאה וטהרה בשלגין *תנן התם *שלג אינו לא אוכל ולא משקה חישב עליו לאכילה אינו מטמא טומאת אוכלין למשקה מטמא טומאת משקין נטמא מקצתו לא נטמא כולו *א]נטהר מקצתו נטהר כולו הא גופא קשיא אמרת נטמא מקצתו לא נטמא כולו והדר תני נטהר מקצתו נטהר כולו למימרא דנטמא כולו אמר אביי *כגון שהעבירו על אויר תנור *דהתורה העידה על כלי חרס אפילו

בראשית כב · ויקרא יט

א) [במ"ק יח. איתא הקוברן צדיק שורפן חסיד זורקן רשע וכו' וכן יעקב לרות הע"ה תני' [illegible] כמתון שבן שלא זורקן השם שורפן חסיד קוברן צדיק]

רש"י

מקרקש זגי. פעמונים התלויים בכילה שסביב מטתו מקשקשן בעת תשמיש לסור בני ביתו משם: באלי דידבי. מגרש הזבובים שלא לשמש מטתו בפני כל חי: פרוחי. יתושים: דמו בראשו. נענש על עצמו ותובעת דמו נדרשת ממנו לאמר מיתתו ולאיה לדבר ודמו בראשו דמרגלים (יהושע ב) סופה דמו יהא מוטל בראשטו(א): ומתחייב בנפשו. כלומר הוא גורם לעצמו: שעבר עליהם הלילה. אכולהו קאי אשום ובצל' ומשקין: בסילתא. סל: עיקרן. שערות שבראש השום והבצל: רוח טומאה. כמדת הגלים שקורין גרמנטי"ר האוחזים את העיניים: בגנוסטרי. מספרים: חסיד. עדיף מצדיק. כשקוברן איכא למיחש דהדרי ומגלו: ויתקין. אלשים: בעלי ראתן. אלשים יותר מדאי שיש להם שרץ במוחם כדאמר בכתובות (עז:): תלמיד חכם. דידע לאנטוטי נפשיה: אף על פי שאמרו המשמש מטתו כו'. כדאיתא בברייתא לעיל בריש שמעתין (טז:) ומסקנא או משמש לאור הנר אלמא מגונה הוא דהוי אבל איסורא ליכא מדקתני או תשמש והשתא ליכא למימר תבדוק דא"כ מאי אע"פ שאמרו כו': אימא הבודק מטתו לאור הנר כו'. משום דלא מיבדיק שפיר אפ"ה או תביא שני עדים לכל תשמיש או תבדוק לאור הנר: מילא פרהבא. קוטו"ן. מתוך שהוא לבן נראית בו טיפה כחרדל. לישנא אחרינא צמר נקי ורך: ומזכירין חכמים אותן לשבח. בתמיה. נהי דאי הוה מותר בעלמא הוה תמיה לן וכ"ש שמזכירין לשבח ומה הוא שבחן: אונס שינה. מתוך שהוא נאנס בשינה אינו מתאווה לה כל כך ומשמש לקיום מצות עונה בעלמא או לרצונה ולבו קץ בה והוא מבני תשע מדות דאמרו בנדרים (דף כ:): ⊙פקולין. קוטו"ן: דכי הואי התם. בארץ ישראל: בערבי שבתות. זמן עונת פרושים ותלמידי חכמים מערב שבת לערב שבת*: שחקי דכיתנא. בגדים בלויין של פשתן: ולא בפשתן. שאינו לבן ואין דם ניכר יפה אלא בעד לבן: שחקים לבנים[2] יותר מן החדשים: חישב עליו וכו'. דקרוב הוא להיות משקה יותר מאוכל: לא נטמא כו'. דאינו חבור אלא כל קורט בפני עצמו חשוב ואינו טמא אלא מקום מגע טומאה: נטהר מקצתו. כגון חישב עליו למשקה ונטמא טומאת משקין סלקא ליה השקה במקוה כשאר מים ולא משום טבילה דאין אוכל ומשקה נטהרין במקוה דלא כתיב טבילה אלא באדם וכלי אבל יין ושאר משקה אין להם טהרה אלא (ג)מים ומשום זריעה דכי משיק להו הוו להו חבור מים שבכלי עם מי המקוה ובטילו להו גבייהו כדתנן (תרומות פ"ט מ"ז) שתילי תרומה שנטמאו ושתלן טהרו מלטמא אלמא מטהרא להו זריעה ומים כמים זו היא זריעתן: נטהר מקצתו. שלא נגעו המים אלא בפי הכלי: נטהר כולו. ומדקתני נטהר כולו מכלל דטמא כולו והיכי משכחת לה דנגעה טומאה בכולו: שהעבירו. לשלג: על אויר תנור. ושרץ בתוכו דנטמא מאויר כלי חרס: דהתורה העידה. כל אשר בתוכו יטמא (ויקרא יא): ואפילו

[1] נ"א טעם: תפילה.
[2] נ"א: שחקים רכים ולבנים.

תוספות

ומשתין מים ערום לפני מטתו · דאמר בשבת (דף סב:) דקשה לעניותא ויש ספרים דגרסי הכא משמש מטתו ערום וכן היא בויקרא רבה וסמכא שיש לו להיות לנוע בשעת תשמיש כדאמריק בנדרים (דף כ:): **מקרקש** זגי · פ"ה פעמונים התלוים בכילה להוליא ממנו בני ביתו וקשה לר"ת דאין זה מדת לניעות ונראה לו כגירסת ר"ח והערוך [ערך גז'] מקרקש גזי וזוגים דאמר בבכורות (דף ז:) דבת הגזין והלירעין והוי דומיא דאביי דבלי דידבי ורבא דבלי פרוחי:

שמשמשין מטותיהן בפני עבדיהן · ומיירי בלילה או במקום אפל דבמקום אורה אפי' בלא לפני עבדיהם אסור:

שורפן חסיד · ב] דליכא למיחש שמא יחגנו ובערוך [ערך שלם] פירש שמרפת לפרן מקוח לאדם וכן כל דבר הבא מן האדם כדאמר בס"פ כלל גדול (שבת דף עה:) גבי דם הנדה אידי דחשבא לא מלגנעה לשונרא ולכך הוא חסיד שמחמיר לשורפן אע"ג שמזיק לו: **אימא** בודקן מטותיהן ביום · ולכך מזכירין לשבח דאע"ג דאמרו ב"ש לריכה ב' עדים על כל תשמיש ותשמיש ולב"ה די"ה בב' עדים כל הלילה ומעיינא כאן לאחר מ"מ שבו דאם רולה לעיין בלילה לאור הנר הרשות בידה: **הא** בחדתי הא בעתקי · תימה דבפ"ק דשבועות (דף ו:) גבי שאת כצמר לבן שניה לה כקרום בילה ומפרש כמו גלימא דכיתנא ומתקיה משמע שהאדם לבן מן הישן וי"ל דהתם בגלימא שאין רגילות לכבס והכא בחלוק וכולא בו שמכבסין תדיר ועוד י"ל דהתם לענין חשיבות מיירי כי הך דלעיל כגון שטר מלכא וריש גלותא*):

*) [ועי' תוס' שבועות ו: ד"ה גלימא]: אפילו

עין משפט נר מצוה

א* [טוש"ע או"ח סי' רמ סעיף א]:
א** [טוש"ע או"ח סי' רמ סעי' ו וטוש"ע אה"ע סי' כה סעיף ב]:
סב א טוש"ע א"ח סי' רמ סעיף ה:
סג ב מיי' פי"ד מהל' רוצח הלכה יג:
סד ג מיי' פכ"א מהל' איסורי ביאה · דין זה לא הזכירו הרמב"ם ועי' במ"מ הל' י' סמג לאוין קכו טוש"ע א"ח סימן רמ סעיף יא [וכרב אלפס עירובין פ"י דף קכב. אמר רבא ואם היה בית אפל מותר ואמר רבא ואיתימא רב פפא ותלמיד חכם מאפיל בכסותו ומשמש]:
סה ד מיי' שם הלכה · טוש"ע שם בהגה"ה [וכרב אלפס שם]:
סו ה ו מיי' פי"ד שם הלכה טו סמג לאוין קיא טוש"ע י"ד סי' קצו סעיף ה:
סז ז ח מיי' פי"ב מהל' טומאת אוכלין הלכה כב:

◆

תוספי הרא"ש

מקרקש זגי בכלתיה · פירש"י ז"ל פעמונים התלויים בכילה להשמיע קול שיפרשו ממנו וק"ל לר"ת דאין זה צניעות להודיע לבני ביתו שהוא רוצה לשמש ונראה לו כפי' הערוך דגרסי' גזי שהוא מין זבובים דאמרינן במס' (פרוזה) בכורות הגזין והצרעין דומיא דרב פפא ואביי דבלי דידבי ופרוחי אלא שכל אחד מוסיף צניעות (להכריע) [להבריח] עוד הקטנים יותר: והנוטל צפרניו וזורקן לרה"ר · בפ"ב דמו"ק אמרינן דשלא במקומן לא מוקי: שורפן חסיד · פי' הערוך משום דשריפת צפרנים או כל דבר שהוא מגופו מזיק לו וגם מפריח לו בשעת שריפה הלכך מיקרי חסיד: הא בחדתי הא בעתיקי · תימה דאמרינן בפ"ק דשבועות גבי שאת כצמר לבן שניה לה כקרום ביצה ופי' כמו גלימא דכיתנא ושחקיה משמע דהחדש לבן מן הישן וי"ל דהא דשמעתין עדיפי עתיקי משום הרכות ולא משום הלבנונית וי"ל דלשם מיירי לענין חשיבות דומיא דהנך דלעיל שטר מלכא וריש גלותא: (מכאן ואילך שייך לע"ב) ואפי' מלא הרוד · לאו דוקא דאין אוכל מקבל טומאה פחות מכביצה: דם העלייה טהור · תימה מנא לן דטהור וכ"ת משום דלקמן נפקא לן מקרא ה' דמים ודם העלייה לאו מאותו המראה א"כ דם הנמצא בפרוזדור לשתי ספק וי"ל דודאי טמא דטהור דכתיב בקרא ממקור דמיה ולא טמא הכתוב אלא דם המקור והיינו הטהור שמצויין שם רוב דמים שהוא כמו מקור נובע ותי"ל דכיון דנפקא לן מקרא ה' דמים א"כ לא טמא הכתוב אלא במקום שכולן מצויין וקים להו דבעלייה לא משתכחי כולהו: והא אנן תנן שחזקתו מן המקור · ותימה והא מתני' נמי קתני ספק טמא ומפרשינן ליה ספיקו ודאי טמא וי"ל דרבנן הוה ידע דאנותו לא קאמרי הכי עי"ל דמתני' אין לחוש כיון דקתני בברייתא שחזקתו מן המקור ורש"י דייק דספיקו טמא ולא ודאי מרחבן מן הלול ולחוץ ספיקו טהור דאי סבירא להו מן הלול ולפנים ודאי טמא והוה להו לפטורי מספק מן הלול ולחוץ וליכא למימר דסבירא להו כלישני דבתר חזקה אזלת דא"כ לא הוה להו למימר ספיקו טהור ולהך לישנא ליכא ספיקא והא דאמרינן דספיקו

מסורת הש"ס

◆

לעזי רש"י
גרמנטי"ר [גרשנטי"ר]. לדרוש אל המתים.
קוטו"ן. כותנה.

[ברכות ה. וש"נ ועמ"ש בס"ד חגיגה טז: פירוש של מלה שיטן]
קדושין סח. יבמות סב. ב"ק מט. כתובות קיא.
פס' ד"ה פי"א

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה דמו וכו' ומתחייב סד"א: (ב) ד"ה נטהר וכו' אלא במים ומשום:

◆

גליון הש"ס

רש"י ד"ה פקולין קוטו"ן · עי' מגילה יו ע"ב ברש"י ד"ה כספלי ועי' בערוך ערך פקל ודע"ק:

[סנהדרין סה: ע"ש פרש"י]
[מ"ק יח]
כתובות סב: גיטין ע.
קדושין מא.
ב"ב ס. פ"ב כתובות טי' סג:

◆

הגהות מהר"ב רנשבורג

גמ' א] נטהר מקצתו נטהר כולו · ע"ב פי' ר"ש פ"ב דטהרות סוף משנה כ': ב] תוס' ד"ה שורפן חסיד וכו' · ע"ב פי' דלשם מסלח"ם דף סו ע"ד:

[טיט המשים בלשון נקיס כדכתיב כי אם להם אשר הוא אוכל מתוך ערך פקל נ']
תוספתא דטהרות פ"ב [ועמ"ש בס"ד על הגליון דחולין סז: ועי' פר"ש סוף מ"ג דטהרות]
[חולין כה:]

מוסף רש"י שבו לכם פה. אליעזר עבד אברהם הוה (יבמות סב.). באלי דידבי. שהיה מגרש וטורד ממטתו בשעת תשמיש משום צניעות, דאסור לשמש מטתו בפני כל חי (ערכין ו. וכם הגירסא כייל דודבי). שתשרה עליו רוח טומאה. עד של בית הקברות יפה לוחשו ומקיימו בכשפיו (סנהדרין סו.). הויין לו בנים ויתקין. אלשים (כתובות עז:) אם נתעברה באותו תשמיש (גיטין ע.). בעלי

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones